

Valtio, ja käsityksiä sen katoamisesta

Sosialistit ovat tähän mennessä käsittäneet valtiolla vain luokkavallan sortovälineitä, joka katoaa samalla kuin luokatkin katoavat. Että kaikki tähänastiset valtiot ovat olleet luokkavallan sortovälineitä, on eittämätön tosiasia. Mutta niin juurtunut on samalla käsitys valtion katoamisesta eli "kuolemiseen" luokkien kera, että se, ken uskaltaa ryhtyä toisin väittämään, on vaarassa joutua leimatuksi vääräoppiseksi, revisionistiseksi, jos ei suoraan porvarilliseksi. Ollaan, näet, taipuvaisia ajattelemaan, että toisin väittämällä tahdotaan järkyttää sosialistisen taktiikan suhdetta nykyiseen, luokkavaltioon. Sen ei kuitenkaan tarvitse yhtään järkyttyä, päinvastoin, se saattaa siitä juuri vahvistua. Tässä mielessä lähdemme käsittelemään ainetamme.

Käsitys valtion "kuolemisen" luokkien kera lähtee siitä, että kun valtio "syntyi" vasta luokkien ilmetyä, niin sen myös pitää kadota luokkien kadotessa. Tyypillisimmin on tämän lausunut Engels, tuossa usein lainatussa lauseessaan: "Valtio ei siis ole ollut iankaikkinen. Yhteiskuntia on ollut olemassa, jotka ilman sitä ovat olleet valmiita, joilla ei valtiosta eikä valtiovallasta ole ollut aavistustakaan. Taloudellisen kehityksen määrättyllä asteella, joka välttämättä sai aikaan yhteiskunnan jakautumisen luokkiin, kävi tämän jakautumisen kautta valtio välttämättömyydeksi. Nyt lähes-

fymme nopein askelin sellaista tuotannon kehitystasetta, jolloin näiden luokkien olemassaolo ei enään ole välttämätöntä, vaan jolloin ne ovat tuotannon suoranaisia esteitä. Ne kukistuvat yhtä välttämättömästi kuin ovat syntyneetkin. Ja niiden mukana välttämättömästi kukistuu valtio. Yhteiskunta, joka uudelleen järjestää tuotannon vapaamman ja tasa-arvoisemman tuottajain yhteyden perusteella, siirtää koko valtio-koneiston sinne, minne se silloin on kuuluva: muisnaismuistojen museoon, rukiin ja pronssikirveen viereen" (Perh. ja valt. alkuperä, siv. 198).

Ensikatsaukselta tämä näyttää johdonmukaiselta, mutta syvemmälle mennessä voimme tulla toisenlaiseen johtopäätökseen. Valtion syntyä seuraten, jota, Engelsin sanoen, "emme missään voi sen paremmin seurata kuin vanhassa Ateenassa", voimme havaita, että se oli ihmisten keskinäisten suhteitten laajentuminen ja moninaistuminen kuin aiheutti suku-, heimo- ja heimo-liittokunnallisen järjestyksen sijaan jonkun toisen muodostumisen. Siitä kirjoittaakin Engels:

"Maaomaisuuksien oston ja myynnin kautta, yhä edistyvän työjaon kautta maanviljelyksen ja käsityön, kaupan ja merikulun välillä, täytyi sukujen, patrien ja heimojen jäsenten sangen pian sekaantua toisiinsa, patrien ja heimon alueitten saada asukkaita, jotka, vaikka olivatkin saman kansan jäseniä,

eivät kuuluneet näihin järjestöihin ja siis olivat omilla asuin-sijoillaan muukalaisia. Sillä kukin phatri ja kukin heimo hoiti rauhan aikana itse omia asioitaan, keskustelematta Ateenan kansanpuolueen tai basileuksen kanssa. Mutta se, joka asui phatrien tai heimon alueella kuulumatta siihen, ei tietysti tähän asiain hoitamiseen voinut ottaa osaa. Sukujärjestyksen elimistön säännöllinen kulku joutui siten sellaiseen epäjärjestykseen, että jo sankariaikana apua tarvittiin .... Ateenaan perustettiin keskushallitus, s. o. osa tähän asti heimojen itsenäisesti hoitamista asioista julistettiin yhteiseksi ja annettiin Ateenassa istuvan yhteisen neuvoston huoleksi .... Siten syntyi ateenalainen yleinen kansanoikeus, joka oli heimojen ja sukujen oikeudenkäytön yläpuolella; Ateenan kansalainen sai määrättyjä oikeuksia ja uutta oikeuden turvaa silläkin alueella, missä hän oli heimoltaan muukalainen. Ja sen kautta oli ensimmäinen askel astuttu sukujärjestyksen hävittämistä kohti; sillä se askel myöhemmin aiheutti sellaistenkin kansalaisiksi hyväksymisen, jotka heimoltaan olivat koko Attikassa muukalaisia, jotka olivat ja pysyivät kokonaan ateenalaisen sukujärjestyksen ulkopuolella." (Perh. ja valt. alkuperä, siv. 114—115.).

Tämä aiheutti myöhemmällä (kun "suvut, phatrit ja heimot, joiden jäsenet nyt asuivat yli koko Attikan sirotettuna ja täydellisesti toisiinsa sekaantuneina,

olivat siten käyneet aivan kelpaamattomiksi poliittisiksi järjestöiksi" — Engels, edellm. teos, siv. 123—124), että koko Attika jaettiin sataan yhdyskuntapiiriin, jotka, sivumennen sanoen, lähimain vastasivat Amerikan nykyisiä kuntia (township). Yhteiskuntajärjestyksen perustaksi tuli siten, ei suvut eikä heimot, vaan vissit alueet, joissa asuvat kansalaiset, huolimatta suvustaan tai heimostaan, vaikuttivat keskushallitukseen. Tätä järjestystä me kutsumme *valtiojärjestykseksi*.

Tietysti edellisen johdosta muistutetaan, että suku- ja heimokuntain jäsenien keskinäiset suhteet kävivät niin moninaisiksi ja sekaviksi ja niiden järjestöt yhteiskuntajärjestyksen perustaksi kelpaamattomiksi sentähden, kun yksityisomaisuus ja siihen perustuva tuotanto oli rikkonut suku ja heimokuntiin perustuvat yhteiskunnalliset yhdysiteet, joiden rikkoutuminen vaati uutta yhteiskuntajärjestystä. Se on asiallisesti niin. Mutta meidän on samalla otettava huomioon se, että ei ainoastaan tuotannon luonne vaan myös laajuus vaati sukujärjestyksen poistamista. Yksityisomaisuushan oli jo aikoja sitte ollut käytännössä. *) Olisiko tuotantotoimen

*) "Niin kauan taaksepäin kuin kirjoitettu historia ulottuu, oli maan kamara jo jaettu ja joutunut yksityisomaisuudeksi, mikä on raa-kalaiskauden yläpuolelta loppupuolen mukaistakin, silloin kuin tavaran tuotanto ja sitä vastaava tavaran kauppa olivat verraten kehittyneet." — Perh. ja valt. alkup., siv. 113.

laajetessa ja yksityisomistusjärjestelmää vailla ollen voitu yhteiskunta ja tuotantotoimi järjestää suku- ja heimojärjestystä rikkomatta, on tietysti arvoituksellinen asia. Varmaa on kuitenkin, että nyt, kun tuotanto on äärettömästi laajentunut ja järjestynyt enemmän ja enemmän yhteiskunnalliseksi, sellainen järjestys olisi mahdoton jo senkin tähden, että suvut ja heimot olisivat niin sekaantuneet ettei niistä saisi selvää.*) Saman varmaankin täytyi olla osaltaan vaikuttamassa ateenaalaisten suku- ja heimokuntajärjestyksen yhteiskuntajärjestyksellisessä suluteessa rikkoutumiseen, kuten siihen Engelsin oma lausunto viittaaakin.

Suku- ja heimojärjestyksen rikkoutumista ja uuden sijalle tulemistä emme sinänsä voi pitää valitettavana pahana. Se on sii-

tä kuin me voimme sanoa, että se on ollut välttämätön, ja sille voimme antaa siveellisen hyväksymisemmekin. Mikä meitä suututtaa on se, että tämän uuden yhteiskuntajärjestyksen, valtiojärjestyksen, elimiä (valtiokoneistoa) on käytetty ja käytetään luokkavallan ja -sorron välineinä.

Valtiojärjestys ei ole tietenkään sama kuin valtio. Valtio taaskaan ei ole vallan sama kuin "järjestetty yhteiskunta", sillä suku- ja heimojärjestysyhteiskuntaa voimme myös nimittää järjestetyksi yhteiskunnaksi. Valtiolla on rajotettu merkitys, ja on se oikeammin määritelty ihmisjoukoksi, joka on yhtynyt tahi on ollut pakotettu yhtymään yhden valtiojärjestyksellisen hallituksen alle, olkoonpa se sitte itsevaltainen

*) Me emme tietystikään pyri takasin suku- tai heimokunnalliseen yhteiskuntajärjestykseen, vaikka se olisi mahdollistakin. Noin "ideaalisesti" sanoen me pyrimme "ihmiskunnalliseen" järjestykseen, toisin sanoen, sellaiseen yhteiskuntajärjestykseen, jossa ihmisiä ei ja'a ei suku- eikä heimokunnalliset siteet, ei rotu- eikä uskontoerotukset, ei omistusoikeus-suhteet, ei luokat eikä työ. Mutta käytännöllisten vaikeuksien vuoksi — maantieteellisten, tuotannollisten, hallinnollisten ja ehkäpä kielellisten vaikeuksien vuoksi — me emme osaa ajatella tulevaa ihmisyyhteisöä välittömästi yhden, koko maailmaa käsittävän hallinnon — vaikkapa vain "asiain" hallinnon alaisena. Maan kamaran täytyy olla tätä varten jaettu visseihin alueihin, joissa asuvat ihmiset hallitsevat tuotantoaan ja asioittensa järjestämistä, sopien neuvottelutietä toisten kanssa. Ja täytyypä kunkin tällaisen yhteis-

liikettä harjottavan alueen olla jaettu pieniin piireihin paikallista laatua olevain asiain hallinnon käytännöllisyyden vuoksi. Näin meillä säilyy valtiojärjestyksen piirteet. Mitään eroa ei tee josko ioku nykyisistä valtioista on tulevaisuudessa siihen liian pieni. Sen voi silloin laajentaa. Kautsky, joka kirjoittaa tästä samasta, sanoo:

"Nykyisten yhteiskunnallisten organisationien joukossa on vain yksi, joka on niin suuri, että se kelpaa kehukseksi, jonka puitteissa sosialistinen yhteisliike voi kehittyä, ja se on nykyinen valtio". Hän tosin lausuu heti jällempänä, "että voidaan epäillä ovatko valtionkaan puitteet enää kyllin suuret sosialistiselle yhteisliikkeelle," mutta jatkaa samalla:

"Seuraavat seikat ovat kuitenkin tässä suhteessa otettavat huomioon: Kansainvälisen liikenteen nykyinen laajeneminen on vähemmässä määrässä seurauksena vallitsevista tuo-

tahi perustuslaillinen. Valtio siten ilmenee ikäänkuin yhtenä persoonallisuutena, edustaen kaikkia kansalaisiaan yhteisesti ja omaten vallan pakottaa kansalaistensa yhteistä tahtoa täytäntöön. Todellisuudessa mikään tähänastinen valtio ei ole edustanut kansalaistensa yhteistä tahtoa, vaan niiden luokkien tai sen luokan tahtoa, joka on ollut edustettuna valtiovallassa. Valtion luonteeseen kuuluu siis luokkavaltiona ollen suojella niiden luokkien etuja, jotka ovat siinä määräävinä ja tällaisena se on aina ollut omistavien luokkien välikappale omistamattomien sortamisessa. Onpa se kehittänyt varsinaisia elimiä tämän luokkavallan ylläpitämiseksi. Se ei ole kuitenkaan mikään itsenäinen yhteiskunnallinen laitos, vaan sen elimistö palvelee aina kulloinkin vallassa olevia luokkia ja muokkaapa se elimistöjään ja laitoksiaan aina vallassa olevien luokkien tarpeiden mukaan, hävittäen tarpeettomaksi käyneet ja luoden uusia sijaan.

Engels kuitenkin käsittää val-

tiolla jotain itsenäistä laitosta. Hän kirjoittaa:

“Alentamalla yhä suuremman kansan enemmistön köyhälistön riveihin synnyttää kapitalistinen tuotantotapa voiman, joka on pakotettu synnyttämään tämän yhteiskunnallisen muutoksen oman häviönsä kustannuksella. Pakotamalla suuret, yhteiskunnalliseksi muuttuneet tuotantovälineet muuttumaan valtion omaisuudeksi, se osottaa itselleen tietä kohti tämän muutoksen toteuttamista. Palkkatyöläiset anastavat valtion vallan ja väliaikaisesti siirtävät tuotantovälineet valtiolle. Mutta tällä toimenpiteellä he myös poistavat kaikki luokkaerotukset, luokkavastakohdat ja *valtion valtiona*. Tähän saakka oli yhteiskunta perustettu luokkavastakohdettien pohjalle ja tarvitsi “valtiota”, se on, riistävien luokkien järjestäytymistä olevien tuotantotapojen säilyttämiseksi ja vielä erityisemmin pakollisesti säilyttääkseen riistettäviä luokkia riippuvaisuuden asemassa, joka seurasi sellaisia tuotantotapoja (orjuus, maaorjuus, palkkatyö).

tanto, kuin vallitsevista riistämistuhteista. Kuta yleisempi kapitalistinen tuotanto on jossakin maassa, ja kuta suurempi sen vaikuttama työläisluokkien riistäminen, sitä suurempi on säännöllisesti se tuotteiden ylijäämä, jota ei voida itse kotomaassa kuluttaa ja joka sentähden täytyy viedä ulos... Kun riistäminen lakkaa ja kun myyntiä tarkoittavan tuotannon sijaan astuu tuotanto omiksi tarpeiksi, niin vähenee eri maiden tuotteiden tuonti ja vienti melkoisesti.” Tämän perusteella tulee Kautsky seuraavaan lopputulokseen: “Kun siis jokai-

nen sosialistinen yhteisliike itse tuottaa sen, mikä on sen ylläpidolle välttämätöntä, niin silloin riittää sille toistaiseksi nykyisen valtion laajuus” (Erfurtin ohjelma, siv. 144—146). Ja jatkaapa hän vielä: “Nykyinen valtio ei suinkaan ole ainoastaan ainoa nykyään vallitseva yhteiskunnallinen organisaatiooni, joka tarjoaa kyllin laajan kehyyksen sosialistiselle yhteisliikkeelle, vaan se on myöskin ainoa sosialistisen yhteisliikkeen luonnollinen perustus” (siv. 148). Se on, meidän on siitä lähdettävä.

Valtio oli koko yhteiskunnan virallinen edustaja; se oli sen yhtymisen näkyvässä muodossa, mutta ainoastaan siinä määrässä, että se oli sen luokan valtio, joka sillä edusti koko yhteiskuntaa: vanhalla ajalla orjia omistavien kansalaisten valtio; keskiajalla feodalisen aateliston valtio; nykyaikana porvariston valtio. Tullessaan varsinaisesti koko yhteiskunnan edustajaksi tulee valtio tarpeettomaksi. Kun ei ole enään mitään luokkaa yhteiskunnassa pidettävänä alamaisuudessa, niinpian kuin luokkahallitus ja nykyiseen tuotantoon perustuva olemassaolon taistelu on poistettu ja niiden mukana myös niistä johtuvat taistelut ja äärimäisyydet, ei mitään ole enään sorrettavana, ei mitään olemassa, joka vaatisi erityistä *sortavaa mahtia, valtiota*. Ensimmäinen tehtävä, jossa valtio ilmenee koko yhteiskunnan edustajana — tuotannon valtaaminen yhteiskunnan nimessä — on samalla kertaa sen viimeinen *itsenäinen teko valtiona*. Valtion sekaantuminen yhteiskunnallisiin suhteisiin tulee tarpeettomaksi yhdellä alalla toisensa jälkeen ja valtio ikäänkuin nukkuu. Henkilöiden hallituksen sijalle astuu asoiden hallitus ja tuotantotoimen määritys. Valtio ei tule "poistetuksi", se "kuolee". (Alleviivaukset allemerkinneen).

Kuten tästä näkyy, puhuu Engels tässä "valtiosta valtiona", valtion "viimeisestä itsenäisestä teosta valtiona", ja pitääpä valtiota samana kuin "sortava mahti", "henkilöiden hallitus"

j. n. e. Mutta, asiallisesti, "tuotannon valtaaminen yhteiskunnan nimessä", jonka Engels sanoo olevan "valtion viimeisen itsenäisen teon", on silloisen, valtiovallan ohjaksiin päässeen työväenluokan itsenäinen teko valtiovallan välityksellä. Se on sellaisenaan ehkä viimeinen valtion teko luokkavaltiona, jonka teon kautta poistuu myös valtion sortava mahti, sillä sorrettavaksi ei jää ketään — valtio edustaa sortavaa mahtia vain niinkauan kuin on sorrettavia ja niinkauan kuin sortajat ovat valtiovallan välineiden valtiaina. Silloin valtio todellisesti ilmenee kaikkia kansalaisiaan yhteisesti ja tasapuolisesti edustavana yhtenä persoonallisuutena. Sanoa, ettei se silloin ole enään mikään valtio, on vain kiistaa nimestä. Me emme lakkaa kutsumasta tuotantoa tuotannoksi senvuoksi kuin se menettää entisen luonteensa: muuttuu tavara-tuotannosta tuotannoksi yhteistä käyttöä varten. Me emme lakkaa kutsumasta työtä työksi sentähden, että se lakkaa olemasta riistämisen väline. Meidän ei myöskään tarvitse lakata kutsumasta silloista "valtiota" valtioksi luokaluonteensa menettämisen johdosta. Kiista nimestä ei ole kuitenkaan sen arvoinen, että sosialistiset kirjoittajat olisivat viitsineet siitä tähän mennessä väitellä. Kirjoitusaineessaan toiset välttävät kaikin mokomin käyttämästä valtionimitystä tulevaisuuden järjestetystä yhteiskunnasta puhuessaan, käyttäen sille nimeä "sosialistinen yhteiskun-

ta”; toiset käyttävät valtionimitystä aivankuin luonnostaan lankeavana, erityisesti väittämättä että niin sitä tullaan kutsumaan. Esim. Kautskya voi siteerata kuinka paljon hyvänsä valtionimen käyttäjänä tulevaisuuden yhteiskunnasta. “Yhteiskunnallinen vallankumous”-teoksensa toisessa osassa, joka käsittelee “yhteiskunnallisen vallankumouksen jälkeen” tulevia tehtäviä, käyttää hän melkein poikkeuksetta nimitystä valtio sosialistisesta yhteiskunnasta, esim. “Kapitalististen liikkeiden joutuminen yhteiskunnan omaksi (kuten niiden siirtymistä valtion, kunnan ja osuuskuntien huostaan voi kutsua *) johtaa jo itsestään siihen, että suuri rahapääomakin joutuu yhteiskunnan omaksi” . . . . (siv. 124—125). Sanaa “valtio” käyttää Kautsky siten lukemattomia eri kertoja. Ja ettei hän käytä sitä vain väliasteellisena nimityksenä, osoittaa seuraava: “Mitä erilaisimmat tuotantovälineiden omistumuodot — valtion, kunnan, osuuskunnan, tuotanto-osuuskunnan ja yksityisten — voivat rinnakkain olla suosittuja sosialistisessa yhteiskunnassa” (sama teos, siv. 174). Niinpä Kautsky ei myöskään puhu “valtion kuolemisenestä”, vaikka hän sanoo, että “nykyajan valtio on, kuten jokainen tähän asti ollut valtio, ennen kaikkea herraslaitos,” vaan proletariaatti “pyrkii lakkauttamaan valtion herruustehtävät ja sensijaan muutta-

maan ne kulttuuritehtäviksi, pyrkii muuttamaan sotilas- ja poliisivaltion sivistysvaltioksi” (Sosialidem. ja maatalouskysymys, siv. 141, 143). — Bebel taas välttää visusti valtionimitystä; hänellä valtio “katoaa” eli “lakkaa itsestään olemasta” (Nainen ja sosialismi, siv. 215). Yhteiskuntajärjestyksen perustan muodostaa hänellä kunta. Mutta mikä on kunta? Kunta on valtiojärjestyksen perusyksikkö. Kunnat eivät tietenkään voi olla irrallisia. Niin ei Bebel kuvittelekaan. “Kaikkien paikallishallintojen päänä on keskushallinto — ei mikään valta-asemassa oleva hallitus, vaan toimeenpaneva hallintoneuvosto” (sama teos, siv. 219), sanoo hän. Näin tulee hän kuitenkin siihen, että täytyy olla keskushallinto, jolla täytyy olla toimeenpanovalta — tietysti sen mukainen kuin sille annetaan. Hän tosin koettaa lieventää sen merkitystä kutsumalla sitä “toimeenpaneva hallintoneuvosto”, mutta se on sängen sekavakäsityksellinen nimitys. Mikään hallintoneuvosto ei voi koskaan olla toimeenpaneva; se on vain “neuvosto”.* Jos se taas vain “neuvoo” toimeenpanemista, niin täytyy olla joku joka panee ne toimeen, ja näillä toimeenpanijojilla täytyy olla valta panna ne täytäntöön. Emmehän voi puhua kuntain tahi työryhmäin “vapaasta keskinäisestä sopimuksesta”, kuten anarkistit. Tahtoessaan päästä antamasta sosialistiselle yhteiskuntajärjestykselle vähäistäkään pakkovaltan luontoista ilmettä, joka on

*) Välihuomautus Kautskyn.

niin ominainen ja tuntuva nykyiselle luokkavaltiolle, joutuu Bebel puhumaan "toimeenpanevasta hallintoneuvostosta". Kuitenkaan ei hänen oma käsityksensä sosialistisen yhteiskunnan jäsenien velvollisuuksista ole vallan vapaa pakon aineksesta. Hän kirjoittaa: "Niin pian kuin yhteiskunta tulee työvälaineitten omistajaksi, tulee kaikkien työkykyisten työvelvollisuus sukupuolesta riippumatta sosialisen yhteiskunnan peruslaiksi. Yhteiskunta ei voi tulla toimeen ilman työtä. Sillä on siis oikeus vaatia, että jokainen, joka tahtoo saada tarpeensa tyydytyksi, myöskin ruumiillisten ja henkisten voimiensa mukaan on toimessa kaikkien tarpeitten tyydytyksiä hankittaissa". Tätä voidaan pitää "ehdollisena" pakkona: "ellet tee työtä, et saa syödäkään". Tämä velvoitus, "vaatimus", kuten sitä Bebel sanoo, tosin tuntuu niin luonnolliselta, ettei sitä osaa ottaa pakon kannalta. Pakolle rupee se tuntuun vasta sitte, kun yksilö sitä vastaan niskottelisi. Tietysti voidaan sanoa, että yksilöllä ei ole mitään aihetta sitä vastaan niskotella, mutta sillä ei ole pakon aines poistunut.

Mutta sosialistinen yhteiskunta tulee kieltämättä asettamaan muitakin vaatimuksia ja velvollisuuksia jäsenilleen. Hillquit kirjoittaa: "Yleisiä töitä, terveys, turvallisuus ja aputarkoituksia varten tulee sosialistinen valtio tarvitsemaan äärettömiä aineellisia varoja, ehkä suurempia kuin nykyaikainen valtio, ja nä-

mä varat, missä muodossa tai millä nimellä tahansa, voivat tulla ainoastaan yhteiskunnan rikkautta tuottavilta jäseniltä — siten täytyy olla olemassa suorainen tai epäsuora vero kansalaisten työlle tai tuloilte. Tämän veron kokoaminen, teollisuuksien johto ja suhteitten määrittely kansalaisten kesken tulee vaatimaan joiakin lakeja ja joiakin sääntöjä tai keinoja niiden voimaannemiseksi; sen vuoksi ei pakon aineskaan voi kokonaan puuttua sosialistisesta yhteiskunnasta, ei ainakaan mikäli ihmisjärki voi nykyisin käsittää". (Sosialismi teor. ja käyt. siv. 106). Se, että tilaston numerot olisivat ainoat "poliisit", ei poista pakkoa. Bebel sanoo, myös, että tilasto tulee näyttämään pääosaa, "siitä tulee uuden yhteiskunnan tärkein apukeino, joka määrää kaiken yhteiskunnallisen toiminnan paljouden", mutta samalla myöntää, että "tilastoa käytetään nyt jo laajalti samallaisia tarkoituksia varten. Valtion ja kuntain kuulunkiarviot nojautuvat suureen määrään tilastollisia tietoja, joita vuosittain kootaan yksityisillä hallintoaloilla" (Nainen ja sosialismi, siv. 220). Pakon luonne vain muuttuu: tilastonumeroja käytetään nyt kapitalistisen valtiotalouden ohjeena kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen säilyttämiseksi eli pystyssäpitämiseksi, mutta silloin käytetään tilastonumeroja sosialistisen valtiotalouden ohjeena sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämiseksi. Me ehkä opimme pi-

tämään sitä välttämättömyytenä, mutta välttämättömyyden takana on pakko.

Pakon aineksen löytäminen ei ole kuitenkaan määräävä tekijä sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen valtio-nimitykselle. Pääasia on, että vissin, kielellisesti, maantieteellisesti ja tuotannollisesti käytännöllisten rajain sisällä asuva ihmisjoukko harjoittaa yhteistuotantoa yhteishyvän ja tuotannon ja keskinäisten sunteitten järjestämiseksi käyttää yhteistä päätösvaltaa (lainlaadintavalta) ja asettaa jotkut henkilöt niiden toimeenpanemista valvomaan (toimeenpanovalta). Oleellisena erotuksena nykyisestä tällä toimeenpanovallalla on se, että kun nykyinen toimeenpanovalta käyttää valtaansa etupäässä hallitsevan luokan hyväksi, niin se käyttää valtaansa koko yhteisön hyväksi, ja samoin kuin nykyinen toimeenpanovalta käyttää pakkoa, jos ken niskottelee luokkatahtoa vastaan, samoin silloinen toimeenpanovalta käyttää pakkoa, jos ken niskottelee yhteistahtoa vastaan. Me emme ehkä löydä syytä pakon ainekselle, mutta meillä säilyy tieto siitä, että yhteisö ei tule sallimaan yksilön tai jonkun ryhmän menetellä vastoin yhteistahtoa. — Jos me siis tällä perusteella sanomme, että valtio ei kuole, vaan nykyisen luokkavaltion sijalle tulee sosialistinen valtio, niin se ei ole suinkaan porvarillisten mielittelyä, eivätkä he voi siinä nähdä nykyisen luokkavaltion siveellistä hyväksymistä, päinvastoin. Eikä

valtion kuoleminen julistaminen tahi sen nimen käyttämisen kieltäminen ole ehkes välttämätöntä sosialistisen taktikan vuoksi. Sil-le on välttämätöntä että tunnetaan nykyisen valtion luokkaluonne ja luokkavalta, joka ilmenee kaikissa sen teoissa, joita se koneistonsa kautta tekee joko itsevaltiuden nimellä tai kansanvallan varjolla. Tätä luokkaluonnetta ja luokkavaltaa se ei suinkaan saa sentähden, että se on "valtio", vaan sentähden kun yhteiskunnassa on omistamattomia ja omistavia luokkia ja nämä omistavat luokat käyttävät valtiovaltaa omistamattomain yli säilyttääkseen yksityisomistusoikeusjärjestelmän, joka jakaa ihmiset edellämainittuihin luokkiin. Yksityisomistusoikeuden poistaminen, johon sosialismi pyrkii, poistaa vain luokat ja niiden mukana valtion luokkaluonteen ja luokkavallan, vaan ei valtiota ja valtiovaltaa. Yhtähyvin kuin me emme pyri valtiota ja valtiovaltaa tuhoamaan, vaan sen kautta poistamaan yksityisomistusoikeusjärjestelmän ja perustamaan uuden, yhteisomistusjärjestelmän, yhtähyvin me tarvitsemme koko kansan me-jesteettia edustavan valtion ja valtiovallan tämän uuden järjestelmän vallitsemiseksi. Siinä ei ilmene mitään harhaluuloa eikä valtiotaikaa. Harhaluulo päinvastoin ilmenee siinä, kun ajatellaan että valtio, porvarien vallitsemana, ilman valtiovallan valtasiirtoa työväelle, sallii tämän tapahtua; ja valtiotaika siinä, että valtio koko yhteisöä e-

dustavana ei muka ole enään valtio, koska se ei ole enään sortovaltio. Edellinen pitää valtiota yhteiskunnasta irrallisena, se on tahi sitä pidetään ikäänkuin ilmassa silläaikaan kuin työväestö järjestää yhteiskuntansa; ja jälkimäinen pitää sitä yhteiskunnallisena pahana, joka lakkaa olemasta silloin kun pahuuden lähde lakkaa olemassa olemasta, — se on kylliksi hyvä tämän pahuutensa lähteen poistamiseksi, mutta poistaissaan tämän, se myös poistaa oman hyvyytensä, ikäänkuin se samalla poistaisi tulevan hyvyytensä lähteen.

Olemme viipyneet näin kauan näennäisesti valtio-nimen tinkimisessä. Itse asiassa emme välitä kutsutaanko sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen aikana visin alueen sisällä asuvaa ja keskusjohdon tai hallinnon alaista ihmisyhteisöä sosialistiseksi valtioksi tahi sosialistiseksi yhteiskunnaksi. Kysymys ei ole niin paljo, tahi ei ollenkaan, siitä. Se on sen ajan murhe. Roomalaiset aikoinaan, kun niiden suku- ja heimoyhteiskunta rikui ja sulautui yhdeksi, ottivat nimeksi *Populus Romanus* (Rooman Kansa), joka olikin oikein Tuleva luokaton yhteiskunta voi vaikka ottaa sivistyksellekin uuden nimen, sillä nykyisen yhteiskunnan sivistys on julmaa raakalaisuutta siihen verraten mitä sivistyksellä silloin tarkotetaan. Sentähden meidän ei huoli päätämme tärkeä pelkkien nimien vuoksi.

Mutta kun valtio-nimen sivuuttamisella — oikeammin, valtion

”kuolemisen” ennustuksen perusteella — tahdotaan tehdä nykyinen valtio kuolleeksi sen vielä eläissä; eikä ainoastaan sitä, vaan kun tulevalta yhteiskuntajärjestykseltä tahdotaan nykyisen sortovaltion häviämisen perusteella hävittää muutamat järjestetyn yhteiskunnan välttämättömät ehdot; eikä ainoastaan tämä, vaan kun näiden perusteella muovataan nykyistä taktiikkaa, niin sentähden on ollut tarpeellista esittää, mikä valtiosta ”kuolee” eli ”häviää” ja mikä ei. Tulevaisuuden valtiokoneistoa emme ole yrittäneetkään kuvamaan, tahi nykyisen valtion niitä tai näitä laitoksia surmalta suojelemaan. Kunkin ajan tarpeet synnyttävät omansa ja kuolettavat vanhat, tarpeettomiksi käyneet.

Kun esim. työväen taloudellisista järjestöistä puhutaan tulevan yhteiskuntajärjestyksen eliminä, jotka tulevat ottamaan tuotantovälineet ja tuotannon haltuunsa silloin kuin valtiovalta vallataan eli vain ”tehdään tehottomaksi”, ja kun tämän perusteella ja tässä mielessä puhutaan työväenluokan taloudellisen järjestäytymisen peruserkityksellisyydestä, niin meillä on aika tarkistaa eikö tuolla poiketa sosialidemokratiasta ja mihinkä käsitykseen tuo poikkeaminen perustuu. Se, ennen kaikkea, perustuu syndikalistisiin teorioihin ja valtiokäsitykseen, jotka se on imenyt anarkisteilta (Proudhon, Bakunin) ja kehittänyt nykyaikaisen suurtuotannon puitteisiin. Valtio niillä on tar-

peeton paha, joka on murskattava eli tehtävä tehottomaksi, jotta työläisten järjestöt voivat rauhassa ottaa haltuunsa tuotannon ja ryhtyä sitä harjottamaan, ei pienten työläisosuuskuntain malliin, vaan nykypäiväisen tuotannon suuruutta vastaavassa mittakaavassa.

Sosialidemokratian tarkoituksiperä ei ole teollisuuksien ja tuotannon ottaminen niissä työskenteleväin työväenryhmäin haltuun, vaan yhteiskunnan, toisin sanoen, valtion ja kunnan haltuun, katsoen siihen kuinka laajat ovat kunkin tuotantotoimen tehtävät. Työväestö voi teknillisesti johtaa niitä laitoksia. Se voi hallitakin niitä sisäisesti, mutta niiden suhteista koko yhteisöön on koko yhteisön päätettävä. Me emme sosialidemokraateina pyri yksityisomistusoikeudesta ja luokkahallinnosta ryhmäomistusoikeuteen ja ryhmähallintoon, vaan yhteisomistusoikeuteen ja yhteishallintoon.

Syndikalistien teoria on tosin tässä suhteessa vielä sangen hämärä. Sen suhteen, että se pitää työväen taloudellisia järjestöjä tulevan yhteiskuntajärjestyksen eliminä eli koneistona, ei ole kuitenkaan mitään hämäryytettä olemassa. Siihen perustuu sen taktiikka poliittisen toiminnan tarpeettomuudesta. Se ei tarvitse valtiovaltaa ja valtiokoneistoa käsiinsä; se murskaa sen, silloinkuin sen omat yhteiskuntajärjestyksen elimet "ovat kypsyneet kaiken järjestämään."

Oleellisesti ei ole mitään eroa sillä marxilaisuuden taakse ve-

täytyvällä teoretikolla, joka väittää, että "onkin parasta, että emme kuvittele valtiovallan valtauksella muuta kuin että edes saamme sen tehottomaksi porvariston käsissä. Joskaan emme me voi käyttää sitä, ette teikään!", ja syndikalistilla, joka ei yritäkään valtaamaan valtiovaltaa, vaan "murskaa" sen, ei oikeammin, nostaa sen ilmaan ja luulee, että siellä se pysyy. Valemartilainen tosin puhuu poliittisen toiminnan välttämättömyydestä ja äänioikeudesta, joka on vain yhteiskunnallisen taistelun tarkka astemittari, sillä valtiovallan vaihtaus ei voi tapahtua kansan enemmistöä vastaan, mutta sanoo sittemmin, että "onkin parasta, että emme kuvittele valtiovallan valtauksella muuta kuin että edes saamme sen tehottomaksi porvariston käsissä."

Ja millä tavalla tämä valemartilainen ja syndikalisti suorittaa tuon tempun? Suurlakolia! Se on sangen yksinkertainen tempu, mutta siihen sen yksinkertaisuus päättyikin. Sitten on edessämme sekavuus. Ja tässä sekavuudessa koettavat sekä tuo valemartilainen että syndikalisti sangen ansiokkaasti kilpailla keskenään. Kumpikin pitää suurlakolla valtiovallan valtateinoja ilmassa, jotta se olisi tehoton. Tämän suurlakon aikana ottavat "luokkajärjestöiksi paisuneet uniöt" tuotannonvälineet ja tuotannon haltuunsa, sillä "ne ovat kypsyneet kaiken järjestämään". Mutta suurlakon täytyy myös joskus loppua. Eikö samalla

lopu valtiovallan valtakeinojen tehottomuus? Mitäs silloin?

Syndikalistit eivät anna meil-
le tämän pitemmälle selitystä.
Valtiovallan valtakeinot ovat sen
mielestä näin tuhotut suurlakolla,
jonka päättymisen perästä meil-
lä ei ole niistä huolta. Niin
myös ei valemartilaisella ole
niistä huolta.

Meitä lähemmin koskee se
kuinka valemartilainen pääsee
tähän lopputulokseen poliittista
toimintaa "väheksymättä". Siksi
seuraamme häntä.

Hän selittää, vakuutettuaan
oikean marxilaisen tavoin, että
"työväenluokan on myös poliitti-
sena puolueena yritettävä saada
haltuunsa kaikki valtion ja kun-
tien valta-asetat, mihin se omiin
voimin voi edustajansa saada",
ensin seuraavasti:

"— Toiset arvelevat, että työ-
väestö saa äänestämällä enem-
mistön, jonka jälkeen se valtio-
vallan laillisena haltijana pakko-
luovuttaa (korvausta maksaen tai
ilman) suurtuotannon välineet
valtion haltuun ja alkaa käyttää
niitä koko kansan hyväksi —
j. n. e. (Katso viime Säkenistä
Y. Sirolan kirjoitusta, siv. 321)
— "Vain siinä tapauksessa että
meiltä yritetään kieltää kansan-
valtaiset perusvapaudet ja oi-
keudet, turvaudumme väkival-
taan, s. o., nousemme katusuul-
le ja (tahi) julistamme suurla-
kon".

Tähän vastakohtaksi esittää
hän sitte, että edellä lausutut e-
dellytykset "eivät kestä". "De-
mokratia on harhaluuloa. Por-
varisto noudattaa sitä vain pa-

kosta ja korkeintaan siihen saak-
ka, kuin sosialismi uhkaa saada
enemmistön. Silloin se heittää
naamarin kasvoiltaan ja talou-
dellinen ristiriita ammittaa avoi-
mena ilman kansanvaltaisen val-
tiolaitoksen verhoa. Jos työ-
väestö saakin eduskunnallisen e-
nemmistön, koettaa porvaristo
tehdä sen tehottomaksi. Sen
virkamiehistö jarruttaa, eduskun-
tavähemmistö samoin, ja tuomio-
istuimet sekä hallitus tekevät pa-
rastaan asiain sorkemiseksi. Tä-
män varalta onkin parasta, että
emme kuvittele valtiovallan val-
tauksella muuta kuin että edes
saamme sen tehottomaksi porva-
riston käsissä".

Mutta vielä vähemmän kestää
tämän teoretikoitsijan järki. Hän
puhuu edellä, että "valtiollisen
toiminnan huippu on valtioval-
lan valtaus, niin että työväestö
voi sille täydelleen tahtonsa sa-
nella ja sen kautta estää riistä-
jien taantumusyriytykset" (siv.
320). Miksi nyt toisin? Miksi
juuri nyt, kun äänioikeuden as-
temittari eduskunnallisen enem-
mistön kautta osottaa, että val-
tiovalta kuuluu oikeudellisesti
meille, on parasta olla kuvittele-
matta sillä muuta kuin sen tehot-
tomaksi tekemistä? Porvaristo
virkamiehineen, tuomioistuimi-
neen ja hallituksineen jarruttaa.
Miksi se jarruttaa? Siksi, että
se on vielä valtioneuvostoissa
eli valtiovallan valtakeinoissa kä-
sin — emmehän me eduskuntae-
nemmistöllemme ole vasta val-
lanneet kuin lainlaadintavallan;
toimeenpaneva eli hallinnollinen
ja lainkäyttövalta on vielä por-

variston käsissä, siis meidän käsissämme on vasta yksi osa valtiovallasta. Mutta miksi ei meidän teoretikkomme menekkään valtiollisen toiminnan huippuun; miksi hän luopuu siitä; miksi ei hän tee eduskuntaa hallituksen ja oikeuslaitoksen herraksi esim. suurlakon avulla, jos nämä eivät alistu hyvällä kansanvallalle? Siksi, "että porvarillinen virkakoneisto onkin kelvoton niihin tehtäviin, jotka silloin ovat edessä, hallitsemaan tuotantoa. Se saa kernaasti jäädäkin tehotuhteensa, sillä keskeytyttä ovat toimessa työväen taloudelliseksi luokkajärjestöksi paisuneet unionit. Ne ovat kypsyneet kaiken järjestämään".

Näin ei valtiovallan valtaus tulekaan työväelle tärkeäksi. "Marxilainen teoretikkomme" leikittelee valtiollisen toiminnan kanssa — vieläpä tarkoituksella vallata valtiovallalta työväestön käsiin — ratkaisevaan hetkeen saakka, mutta silloin stop!; turhaa kuvittelua ja tarpeetonta koko homma, onhan meillä työväen taloudelliset järjestöt, jotka ovat kypsyneet kaiken järjestämään! — Saatamme siis hyvin käsittää mitä "teoretikkomme" tarkoittaa työväen taloudellisten järjestöjen "perusmerkityksellisyydellä".

Ja mikä jää tällaisen "marxilaisen" ja syndikalistin erotukseksi? Ei mikään, paitsi se, että tämä "marxilainen" petkuttaa meitä valtiollisen toiminnan ja valtiovallan vallottamisen välttämättömyyden teotunnustamisellaan, pajastaakseen rat-

kaisevalla hetkellä naamarinsa.

Me emme ehkä ole tätä "pätevää" teoretikkoa ymmärtäneet oikein kaikessa, mutta se johtuu siitä, että hän on ollut pätevä vain sekavuudessa.

Sekavuuden vyyhdistä emme pääse edelleenkään, jos lähdemme ajattelemaan missä hänen valtiovallan tehottomana pitämisen päättyy. Porvarillisella hallituksella on kaikki valtakeinot, paitsi lainlaadintavalta käsissään, silloin kun me emme välitä valata muita valtakeinoja (virkakoneisto, poliisivalta, sotilasvalta, oikeuslaitokset) käsiimme. Jos nämä eivät tottele eduskuntaenemmistöämme, toisin sanoen, jos ne tekevät eduskuntamme tehottomaksi, niin ei eduskunta voi tietenkään tehdä niitä tehottomaksi toimissaan. Jos porvaristo heittää kansanvallan naamarin kasvoiltaan, eikä tottele laillisuutta, eikä eduskunta voi sitä siitä estää, niin ei eduskunta voi myöskään sitä estää harjottamasta laittomuutta niitä työväenjärjestöjä vastaan, jotka ovat "kypsyneet kaiken järjestämään". "Teoretikkomme" selittää tietysti, että suurlakolla se porvaristo silloin pidetään kurissa. Eikös niin, Mestari? Kun nyt teoretikkomme ei kuitenkaan kuvittele valtiovallan käyttämistä, vaan sen tehottomaksi tekemistä, niin ei hän tietenkään pyri suurlakolla näitä valtiovallan keinoja työväen käsiin valtaamaan; hän tekee ne vain tehottomiksi. Mutta tehottomina ne pysyvät vaan niin kauan kuin suurlakkoa kestää. Jos voisimmekin niin paljo nar-

rata itseämme, että uskoisimme työväenjärjestöjen voivan suurlakon aikana "kaiken järjestää" niin jälle jää kysymys: mit' suurlakon päätyttyä? Jääkö porvareiden valtiovallan valtakeinot ilmaan? Mutta, mitäs me joutavaa; sehän on tulevaisuuden yhteiskunnan piirustelua! Jos valtio ja sen valtakeinot tulevat silloin ales ilmasta tai ei, se ei liikuta meitä. Nykyään me voimme vain panna merkille sen, että emme kuvittele valtiovallan valtauksella muuta kuin sen tehottomaksi tekemistä, sillä ovathan työväen taloudelliset järjestöt siksi kypsyneet järjestämään kaiken! Puhukaamme siis talou-

dellisten järjestöjen perusmerkityksellisyydestä!

* * *

Näin käy kuin tapamme valtion. Jos ehkes Engelsin lailla odottaisimme sen itsestään kuolemista, niin jäisi jälle valtiollisen toiminnan peruste, ja kiistan aiheeksi jäisi vain josko kutsumme sitä valtioksi enään sen jälkeen kuin luokkavalta ja luokkasorto lakkaa. Sellainen kiista olisi turhanaikaista. Tämä väitely ei kuitenkaan koske niin vähäpätöistä asiaa. Kysymyksessä on periaatteiden seulominen, ja menettelytapojen. Se ei ole tapahtunut tässä läheskään tyhjentävästi. Kuitenkin riittänee tämä jutun aluksi.

x.

Palkanmaksu.